

ساختمانهای داده سامانه مدیریت حمل و نقل شهروندی تهران

> ریحانه السادات خسروی فاطمه دماوندی زینب اسلامی شکیب

استادمهندس الهام افشار:

پاییز 1402

فهرست مطالب

3	مقدمه
	ساختار پروژه
7	نحو ہ ی دقیق باسخگو ہے یه هر در خو است
7	ک تابیر بند میدافدی
7	كوتاهترين مسافت
7	هزينه
9	پیاده سازی
11	کوتامترین مسافت هزینه پیاده سازی ناینک گیتهاب
11	S. S. Ala. S. III

مقدمه

ساختمان های داده

درس ساختمان داده (Data Structures) یکی از مهمترین و پایه ای ترین دروس مهندسی نرمافز ار است که در فهم و تحلیل مسائل مختلف و طراحی الگوریتمهای بهینه اهمیت زیادی دارد. در این درس، مفاهیم و اصول مربوط به ساختمانهای داده و الگوریتمها بررسی می شوند.

در این درس، دانشجوان با مباحثی همچون لیستها، صفها، درختها، گرافها و هشتیبلها آشنا میشوند. آنها یاد میگیرند که چگونه اطلاعات را در یک ساختمان منطقی و بهینه ذخیره و مدیریت کنند و همچنین چگونه با استفاده از الگوریتمهای مناسب این دادهها را پردازش کنند.

علاوه بر این، درس ساختمان داده به دانشجویان کمک میکند تا مفاهیم اصلی همچون جستجو، مرتبسازی، ادغام و جداسازی داده ها را بیاموزند و اهمیت انتخاب و استفاده از ساختمان داده مناسب برای هر مسئله را درک کنند.

در گزارش پروژه درس ساختمان داده، میتوانید به توضیح مفاهیم اصلی مطرح شده در درس، مثالهای عملی و کاربردی از این ساختمانها در حل مسائل، بررسی الگوریتمهای مرتبط و نحوه پیادهسازی آنها در زبان برنامهنویسی مورد استفاده، و ارزیابی کارایی و کاربردی بودن این ساختمانها در پروژههای واقعی پرداخته و نتایج و یافتههای خود را به دقت گزارش کنید.

الكوريتم دايجسترا

الگوریتمی است که برای پیدا کردن کوتاهترین مسیر (Dijkstra's Algorithm) الگوریتم دایجسترا این گراف، ممکن است نشانگر شبکه جاده ها یا موارد دیگری بین دو گره در گراف به کار میرود مطرح الگوریتم دایجسترا در سال ۱۹۵۶، توسط دانشمند کامپیوتری با نام ادسخر ویبه دیکسترا باشد . الگوریتم دایجسترا دارای انواع گوناگونی است . و سه سال بعد، منتشر شد

الگوریتم اصلی، کوتاهترین مسیر بین دو گره را پیدا میکند؛ اما نوع متداولتر این الگوریتم، یک گره یک گره یک گره در یکتا را به عنوان گره مبدا (آغازین) در نظر میگیرد و کوتاهترین مسیر از مبدا به دیگر گرهها در گراف را با ساختن درخت کوتاهترین مسیر پیدا میکند.

برای یک گره مبدا داده شده، الگوریتم، کوتاهترین مسیر بین آن گره و دیگر گرهها را پیدا میکند. همچنین، الگوریتم دایجسترا برای پیدا کردن کوتاهترین مسیر از یک گره یکتا به گره مقصد یکتای دیگری به کار میرود؛ برای انجام این کار، الگوریتم هنگامی که کوتاهترین مسیر از مبدا به مقصد را پیدا کند، متوقف میشود.

علت استفاده از الگوریتم استفاده شده در این پروژه

در این پروژه هدف پیدا کردن بهترین مسیر بین مبدا و مقصد در شهر تهران از طریق مترو، تاکسی، اتوبوس یا بیآرتی است.

این پروژه با استفاده از الگوریتم دیجسترا کوتاهترین مسیر بین مبدا و مقصد موردنظر را با در نظر گرفتن معیارهای زمان، مسافت و هزینه محاسبه میکند و نمایش میدهد.

ساختمانهای دادهی استفاده شده در این پروژه

در الگوریتم دایجسترا که برای پیدا کردن کوتاهرین مسیر در گرافها استفاده میشود، از مفاهیم و ساختمانهای داده مختلفی استفاده میشود:

1. صف اولويتدار (Priority Queue):

صف اولویتدار یک ساختمان داده است که این امکان را فراهم میکند که اجزای آن براساس اولویتهایشان مرتب شوند، به طوری که همیشه عنصر با بالاترین اولویت (کوچکترین یا بزرگترین مقدار) را در بالای صف داشته باشیم. در الگوریتم دایجسترا، از صف اولویتدار برای نگهداری و مدیریت نودهایی که باید بررسی شوند و همچنین به ترتیب اهمیتشان مدیریت میشوند، استفاده میشود.

2. مب (Map):

مپ یک ساختمان داده است که از جفتهای مقادیر "کلید-مقدار" برای نگهداری دادها استفاده میکند. در الگوریتم دایجسترا، از مپ برای نگهداری اطلاعات لازم در مورد هر نود و همچنین مسافت کمینه تا آن نود استفاده میشود.

3. آرایهی پویا (Dynamic Array):

آرایهی پویا یک ساختمان داده است که به صورت پویا تغییر اندازه میدهد و این امکان را فراهم میکند که اطلاعات را به صورت مکرر و سریع موجودیتهای آن اضافه و حذف کنیم. در الگوریتم دایجسترا، از آرایهی پویا برای نگهداری مسافتهای کمینه تا هر نود استفاده میشود و بر اساس نتایج بهروز شده تثبیت میشود.

4. ليست (براى ليست مجاورت):

لیست، یک ساختمان داده خطی است که اجازه مهدهد چندین مقدار (آیتم) را در یک نوع داده نخیره کنیم. در الگوریتم دایجسترا، از لیست مجاورت برای نگهداری همسایهای هر نود و وزنهای مرتبط با آنها استفاده میشود.

5. گراف:

گراف یک ساختمان داده است که از رئوس (نودها) و یالها (یالها) بین آنها تشکیل شده است و روابط و تعاملات بین اجزای گراف را نشان مهدهد. الگوریتم دایجسترا بر روی گرافها اعمال میشود تا کوتا قرین مسیر بین دو رأس مشخص شده را پیدا کند.

ساختار پروژه

در این پروژه از الگوریتم دایجسترا استفاده کردیم و برای درخواستهای مختلف گراف ایجاد شده است. برای ذخیره هر گراف از یک فایل تکست استفاده میکنیم.

برای هر گراف یک فایل تکست ایجاد شده است که یالها در این فایل ذخیره می شود و هنگامی که اطلاعات را از روی فایل میخوانیم تعدادی نود ایجاد میکنیم که شامل اسم مبدا هستند که به یک مقصد مرتبط می شود.

هر نود شامل اطلاعاتی است که به چه مبداهایی متصل است.

الگوریتم دایجسترا برای کوتا هرین مسافت بین گرها در گرافها به کار میرود. در این الگوریتم، تنها یالهایی با کمترین وزن انتخاب میشوند تا مسیر کوتا هرین بین گرهای مورد نظر محاسبه شود. علاوه بر این، از مپ برای نگهداری اطلاعات لازم در مورد هر گره و همچنین .برای ذخیرهازی مسافت کمینه تا هر گره استفاده میشود

برای محاسبه هزینه و هزینهای مرتبط با مسافتهای طی شده، از یک گراف جدید استفاده میشود. در این گراف، هزینهای مربوط به استفاده از وسایل نقلیه مختلف مانند اتوبوس، مترو و تاکسی در نظر گرفته میشود. برنامهی پیادهسازی شده میتواند نوع حملونقل را تشخیص داده و هزینها مرتبط با آنها را محاسبه کند. این امکان در اعتبارگیری و تصمیمگیری در ... مورد مسیریابی و تعیین بهترین مسیر بسیار موثر است

برای اجرای بهینه ر الگوریتم، از یالهای جدید با وزنهای متفاوت برای گراف استفاده می شود. این تغییرات در وزنها به عنوان پارامترهایی مانند مسافت، سرعت وسیله نقلیه و هزینهای مرتبط در نظر گرفته می شود. از این روش برای افزایش دقت و کارایی در تعیین بهترین مسیر و مدت زمان لازم برای مسافتهای مختلف بهره می بریم

در نهایت، با ایجاد یالهای جدید و مدیریت مناسب آنها، الگوریتم دایجسترا قادر خواهد بود تا مسیریابی و محاسبه کوتا قرین مسیر با در نظر گرفتن هزینها و زمان صرف شده را به صورت دقیق و کارآمد انجام دهد

***توضيحات:

⁻ به جهت این که برنامه ی تیم ما بر این بود که گرافیک داشته باشیم، همه ی الگوریتم ها طوری نوشته شده بودن که خروجی شون فعلا جداگانه داخل ترمینال نشون داده بشه و هرکدوم توی فایلی

ذخیره بشن و بعد از اون فایل برای گرافیک خونده بشن و سپس تو محیط گرافیکی به نمایش دربیان... اما متاسفانه گرافیک نرسید! و من(خسروی) مجبور شدم دقیقا دقیقه ی ۹۰ ددلاین پروژه رو دوباره توی یه فایل جمع کنم که بتونم حداقل ورودی و خروجی بگیرم و بدم به کاربر و همه ی الگوریتم ها نشون داده بشن.

- در نتیجه فایل آپلود شده ی پروژه شامل فایل maigapp.cpp هست که همه ی الگوریتم ها باهم ران می شن و همینطور اینپوت مخصوص و فایل سی پی پی مخصوص هر الگوریتم که جداگانه ران گرفته بشن هم جواب دارن...

نحوه ی دقیق پاسخگویی به هر در خواست

كوتاهترين مسافت

برای پیدا کردن کوتاهترین مسافت نوع وسیله نقلیه و زمان صرف شده اهمیت ندارد پس فقط یالهایی با کمترین وزن انتخاب میشوند به عبارت دیگر الگوریتم دایجسترا روی گراف ساده مپ اجرا میشود.

كوتاهترين مسافت

برای پیدا کردن کوتاهترین مسافت نوع وسیله نقلیه و زمان صرف شده اهمیت ندارد پس فقط یالهایی با کمترین وزن انتخاب میشوند به عبارت دیگر الگوریتم دایجسترا روی گراف ساده مپ اجرا میشود.

هزينه

برای پیاده سازی مدل با در نظر گرفتن هزینه ها باید از یک گراف جدید استفاده کنیم که در آن باید هزینه صرف شده برای مسافتی که طی میکنیم محاسبه شود.

همچنین باید در نظر گرفت که هزینه صرف شده برای استفاده از مترو و اتوبوس متفاوت میباشد. برنامه قابلیت تشخیص و تفاوت نوعهای حملونقل از جمله مترو، اتوبوس، و تاکسی را دارد و بر اساس نوع حملونقل، وزن و هزینههای مرتبط با آنها را محاسبه میکند.

علت استفاده از یک گراف جدید برای این بخش این است که ما می توانیم با تغییر وزن های یال این گراف، الگوریتم را خیلی راحت تر اجرا کنیم؛ اما مشکلی که ممکن است پیش آید این است که حین تغییر پیدا کردن/نکردن خطوط تاکسی و مترو و یا حتی اتوبوس، به سختی می توانیم این روند افزایش و یا تشخیص هزینه ی درست را انجام دهیم.

راه حل:

می توانیم تمام نود های روی یک خطرا با یکدیگر مرتبط (یک یال مستقیم) در نظر بگیریم؛ چرا که تعداد ایستگاه های بین دو ایستگاه مدنظر ما بر روی آن خط اهمیتی نداشته و تنها ماندن بر روی همان خط کافی می باشد.

به همین دلیل مثلا تمام نودهای خط قرمز رنگ با یکدیگر مرتبط بوده و فایل ورودی تکست که وظیفه ی نگهداری اطلاعات گراف شهر را دارد، یال های جدیدی که ایستگاه های بین دو ایستگاه مدنظر حذف شده اند را نیز ذخیره می کند.

باید توجه داشت که تعداد یال ها مهم نیست و در نهایت به تعداد همان ۵۹ ایستگاه، ۵۹ نود (ورتکس) مختلف خواهیم داشت و تنها بر روی یال ها مقایسه ها صورت می گیرند.

زمان

بزرگترین چالش پیاده سازی این قسمت و این درخواست، بررسی مدت زمان پیاده و سوار شدن و یا عوض کردن خطوط بوده که باید با در نظر گرفتن این ها، باز هم مسیری را انتخاب می کردیم که در کوتاه ترین زمان ممکن بتواند به مقصد برسد.

به عنوان راه حل، می توانستیم مجددا یال هایی با وزن هایی جدید برای گراف تشکیل دهیم. به این صورت که:

الف) وسيله ي نقليه را عوض كرده ايم:

الف-١- سوار اتوبوس مي شويم:

هزینه ی سوار شدن بر اتوبوس را به وزن جدید یال (مسافت ضرب در سرعت اتوبوس (وسیله ی نقلیه ی آن یال)) اضافه می کنیم.

الف-٢- سوار تاكسى مى خواهيم بشويم:

هزینه ی سوار شدن بر تاکسی را به وزن جدید یال (مسافت ضرب در سرعت تاکسی (وسیله ی نقلیه ی آن یال)) اضافه می کنیم.

الف-٣- سوار مترو مي خواهيم بشويم:

هزینه ی سوار مترو شدن را به وزن جدید یال (مسافت ضرب در سرعت مترو- که در واقع همان مسافت می شود - (وسیله ی نقلیه ی آن یال)) اضافه می کنیم.

ب) وسیله ی نقلیه ثابت مانده:

ب-۱- خط تغییر کرده:

تنها هزینه ی تغییر خطبه آن یال (هزینه ی زمانی یا وزن هر یال را برابر با ضرب مسافت در سرعت وسیله ی نقلیه در نظر گرفته ایم) اضافه می کنیم.

ب-۲- خط تغییر نکرده: وزن یال تنها به ضرب مسافت در سرعت وسیله ی نقلیه تغییر خواهد کرد.

الگوريتم چگونه از اين يال هاى جديد استفاده مى كند؟

دیگر لازم نیست نگران این مورد باشیم که سوار و پیاده شدن ها و یا خط عوض کردن ها چگونه خواهند شد... وزن های جدید و یال های جدید تشکیل شده (که در فایل تکست اینپوت جدیدی درست شده(کد درست کردن آن فایل زده شده - دستی نوشته نشده! اگر مپ بخواهد تغییر کند همه ی اینپوت ها را نیز می توان مجددا در چند لحظه تغییر داد) و نگهداری می شوند) یک گراف نو با رعایت نکات مربوط به زمان تشکیل خواهند داد که دایجسترا روی آن گراف (با همان تعداد ۵۹ نود یا و رتکس) اعمال خواهد شد.

بیاده سازی

1. Enum براى نوع وسيلهى نقليه (TransportType):

Subway انواع مختلف وسایل نقلیه مانند، Bus و تعریف شدهاند Enum به عنوان یک Subway

در گراف (Vertex) ساختار برای نمایش یک راس .2

آن (neighbors) تعریف شده است که شامل نام راس و همسایگان Vertex یک ساختار به نام است

این ساختار برای راحتی کار به صورت پوینتری تعریف شده تا دسترسی به المان های آن راحت تر باشد.

2. درست کردن فایل های input جدید برای محاسبه ی بهترین زمان و بهترین قیمت:

ما MakingTimeInputCost و MakingTimeInputCost در فایل های مختلفی به نام های جدید بر اساس گراف اصلی شهر مان درست می کنیم که یال های آن وزن های جدیدی txt دو فایل بر اساس معیار های گفته شده برای هر درخواست خواهند داشت

3. خواندن اطلاعات گراف از فایل:

همچنین اطلاعات گراف از یک فایل خوانده شده و گراف ساخته شده و رئوس به آن اضافه می شوند برای تعیین نوع وسیله نقلیه استفاده شده است

	J =::::::::				
🖹 in	out.txt				
esktop/402	2/samhanshat/.vscode ari'ati	Rahahan	5	BUS	GRAY
	Rahahan	Shahrak-e_Shari'ati	5	BUS	GRAY
	Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr	Mirdamad	11	BUS	GRAY
	Mirdamad	Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr	11	BUS	GRAY
	Tajrish	Shahid_Sadr	4	BUS	GRAY
	Shahid_Sadr	Tajrish	4	BUS	GRAY
	Tajrish	Mirdamad	8	BUS	GRAY
	Mirdamad	Tajrish	8	BUS	GRAY
	Kouhsar	Kashani	10	TAXI	PINK
	Kashani	Kouhsar	10	TAXI	PINK
	Yadegar-e_Emam	Boostan-e_laleh	8	TAXI	PINK
	Boostan-e_laleh	Yadegar-e_Emam	8	TAXI	PINK
	Yadegar-e_Emam	Kashani	6	TAXI	PINK
	Boostan-e_laleh	Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr	2	TAXI	PINK
	Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr	Haftom-e_Tir	2	TAXI	PINK
	Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr	Boostan-e_laleh	2	TAXI	PINK
	Haftom-e_Tir	Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr	2	TAXI	PINK
	Haftom-e_Tir	Emam_Hossein	5	TAXI	PINK
	Emam_Hossein	Haftom-e_Tir	5	TAXI	PINK
	Emam_Hossein	Meydan-e_Shohada	2	TAXI	PINK

تصویر 1: نگهداری گراف اصلی شهر و نقشه و همچنین کوتاه ترین مسافت

4. الگور يتم ديجستر ابراي يافتن كوتامترين مسير:

الگوریتم دیجسترا برای پیدا کردن کوتاهترین مسیر از یک نقطه مبدا به یک نقطه مقصد پیادهسازی شده است.

ابتدا یک صف با اولویت بر اساس فاصله از مبدأ ایجاد میشود و سپس برای هر نود مجاور، فاصله جدید و اولویت صف بروزرسانی میشود.

5. تابع اصلى (main):

در تابع اصلی، ابتدا فایل input.txt خوانده شده و گراف بر اساس آن ساخته می شود. سپس مبدأ و مقصد برای بیدا کردن مسیر کوتاه تعیین شده و الگوریتم دیجسترا فراخوانی می شود.

در نهایت با اجرای برنامه، کوتاهترین مسیر با اطلاعات مربوط به وسایل نقلیه مختلف از نقطه مبدا به نقطه مقصد محاسبه شده و نمایش داده می شود. اگر مسیری برای رسیدن از مبدأ به مقصد وجود نداشته باشد، برنامه اطلاع مناسب را چاپ می کند.

```
inputtime.txt > 🖺 data
      Shahrak-e_Shari'ati Rahahan 20 BUS GRAY
      Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr
                                 Mirdamad
                                           44 BUS GRAY
     Tajrish Shahid_Sadr 16 BUS GRAY
     Tajrish Mirdamad
                         32 BUS GRAY
      Kouhsar Kashani 20 TAXI
                                 PINK
      Kouhsar Kashani 18 SUBWAY PINK
      Kashani Kouhsar 18 SUBWAY PINK
      Yadegar-e_Emam Boostan-e_laleh 16 TAXI
                                                PINK
      Yadegar-e_Emam Boostan-e_laleh 16 SUBWAY
                                                PINK
      Boostan-e_laleh Yadegar-e_Emam 16 SUBWAY
                                                PINK
      Yadegar-e_Emam Kashani 14 SUBWAY PINK
      Boostan-e_laleh Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr
                                                    TAXI
                                                            PINK
      Boostan-e_laleh Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr
                                                10
                                                   SUBWAY
                                                            PINK
      Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr Haftom-e_Tir
                                                    TAXI
                                                            PINK
      Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr
                                 Haftom-e_Tir
                                                    SUBWAY
                                                            PINK
      Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr Boostan-e_laleh 10
                                                            PINK
                    Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr
      Haftom-e_Tir
                                                10 SUBWAY
                                                            PINK
      Haftom-e_Tir
                    Emam_Hossein
                                                PINK
                                     10 TAXI
      Haftom-e Tir
                     Emam Hossein
                                     13 SUBWAY
                                                PINK
      Emam_Hossein
                    Haftom-e_Tir
                                     13 SUBWAY
                                                PINK
```

تصویر 2: یال های گراف ذخیره شده برای محاسبهی زمان و پیدا کردن بهترین زمان ممکن

```
MoneyCostInput.txt
       Shahrak-e_Shari'ati Rahahan 2250
                                           BUS GRAY
       Rahahan Shahrak-e_Shari'ati 2250
                                           BUS GRAY
       Shahrak-e_Shari'ati Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr
                                                               BUS GRAY
                                                       2250
       Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr
                                  Shahrak-e_Shari'ati 2250
                                                               BUS GRAY
       Shahrak-e Shari'ati Mirdamad
                                               BUS GRAY
                                       2250
       Mirdamad
                   Shahrak-e Shari'ati 2250
                                               BUS GRAY
       Shahrak-e_Shari'ati Tajrish 2250
                                           BUS GRAY
       Tajrish Shahrak-e_Shari'ati 2250
                                           BUS GRAY
       Shahrak-e_Shari'ati Shahid_Sadr 2250
                                               BUS GRAY
       Shahid_Sadr Shahrak-e_Shari'ati 2250
                                               BUS GRAY
       Shahrak-e_Shari'ati Tajrish 2250
                                           BUS GRAY
       Tajrish Shahrak-e_Shari'ati 2250
                                           BUS GRAY
       Shahrak-e_Shari'ati Mirdamad
                                       2250
                                               BUS GRAY
                   Shahrak-e Shari'ati 2250
                                               BUS GRAY
       Mirdamad
       Rahahan Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr
                                                   BUS GRAY
                                           2250
       Meydan-e_Hazrat-e_ValiAsr
                                   Rahahan 2250
                                                   BUS GRAY
       Rahahan Mirdamad
                           2250
                                   BUS GRAY
       Mirdamad
                   Rahahan 2250
                                   BUS GRAY
                               BUS GRAY
       Rahahan Tajrish 2250
      Tajrish Rahahan 2250
                               BUS GRAY
```

تصویر 3: یال های گراف ذخیره شده برای محاسبهی هزینه ی مالی بین هر دو ایستگاه

لینک گیتهاب:

github

لينكهاي كمكي:

dijkstras-algorithm
csv file management in c++
unordered map
reading and writing in csv files in c++